

Körsbär m.fl.
Skadedjur

KÖRSBÄRSFLUGAN

Körsbärsflugan (*Rhagoletis cerasi* L) förekommer i två olika raser, den nordliga och den sydliga. Den nordliga förekommer i Frankrike, Tyskland, Österrike och norr därom och den sydliga finns främst i länderna runt Medelhavet. Korsas dessa båda raser blir avkomman steril. Det är en allvarlig skadegörare i körsbärsodlingar, då den lägger ägg i mognande kart och därmed förstör bären. I Sverige orsakar den omfattande skador vissa år då vädret varit varmt och gynnsamt för äggläggning. Till värdväxterna hör främst sena sorter av söta och sura körsbär men också rosentry, *Lonicera tatarica*, skogstry, *L. xylosteum*, *Symphoricarpus* spp. och hägg, *Prunus padus* kan angripas.

Skadebild

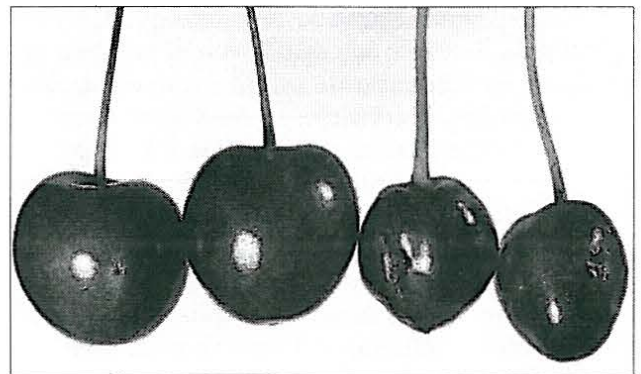
Körsbärsflugan lägger ägg i mognande körsbär. Larven som kläcks äter av fruktköttet och förstör bäret. Angripna bär brådmognar och får ofta en mörk och insjunken fläck där larven ätit. Larver i körsbären accepteras inte av konsumenterna och industrin. Körsbärsflugan är vanlig i södra och mellersta Sverige där körsbär odlas och/eller är vildväxande.

Biologi och utseende

Körsbärsflugan övervintrar som puppa i jorden, ca 3 cm under markytan. I juni kommer flugan fram och intar näring från nektarier på körsbärsbladen under ca 10 dagar. Flugan, som är ca 5 mm lång har en glänsande svart kropp som är försedd med en trekantig gul sköld mellan vingarna. Ögonen är

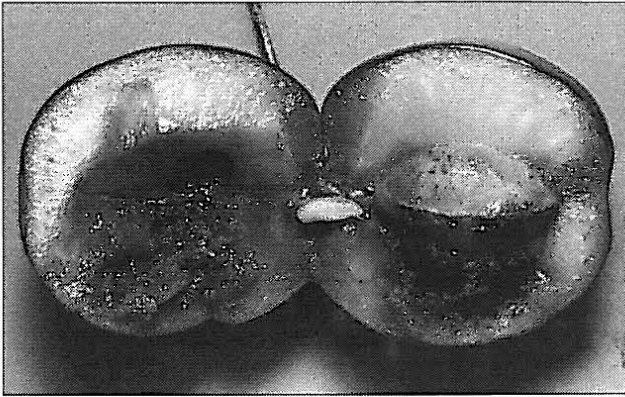

Körsbärsflugan är lätt att känna igen på de randiga vingarna och gula nackskölden. Den uppehåller sig gärna i körsbärsträden soliga och varma dagar.

Körsbär med larver i blir ofta deformerade med insjunkna partier där fruktköttet är angripet. Angripna bär (t.h.) och friska (t.v.).

gröna, benen gulaktiga och vingarna genomskinliga med svarta band. Efter svärmning och parning börjar äggläggningen om temperaturen är minst 16°C. Vid regn och lägre temperaturer sker ingen äggläggning. Körsbärsflugorna uppehåller sig på solsidan i träden, men lägger äggen i skuggan. Äggläggningen sker först när bären ändrar färg från gult till gulrött. Ägget som sticks in precis under skalet, är vitt och 0,7 mm långt. Varje hona kan lägga 100–250 ägg. Honan avger ett doftämne efter äggläggningen som hindrar andra honor att lägga ägg på samma plats. Vid riklig förekomst av körsbärsflugor är det dock ändå ofta två larver per bär. Larven kläcks efter 6–8 dagar och äter sedan av fruktköttet under ca 3 veckor. Den blir ca 4 mm lång och är huvud- och fotlös. När den är färdig lämnar den bäret genom att äta ett hål i skalet. Larven faller ned till marken och gräver sedan ned sig ca 3 cm i jorden där den förpuppas. Puppen är

Ägget kläcks innanför skalet och larven äter sig sedan in mot kärnan. En till två larver kan finnas i varje bär.

mörkgul till brun i färgen. En del puppor ligger kvar i jorden 2–3 år för att försäkra artens överlevnad. Körsbärsflugan utvecklar en generation årligen.

Åtgärder

Kulturåtgärder

Tidiga sorter är mindre utsatta för angrepp än sena och även om de angräps hinner inte larverna utveckla sig innan bären är skördemogna. Det är viktigt att plocka av och föra bort alla bär som är angripna för att minska antalet övervintrande puppor i jorden. Marktäckning med plast hindrar larverna från att ta sig ned i jorden och flugorna från att flyga upp i trädkronorna. För att metoden skall ha effekt krävs dock att all mark under träden täcks vilket är orealistiskt i en yrkesodling. Genom att lägga tunn fiberväv eller insektsnät runt och över träden innan äggläggningen börjar, hindras körsbärsflugorna från att lägga ägg på karten. Det är dock mycket svårt att täcka stora träd och duken går lätt sönder av grenar och vind.

Varningssystem

Gula klisterskivor (Rebell) kan användas för att registrera förekomst och flygning hos körsbärsflugan. De hängs upp i träden och avläses varje dag f.o.m. mitten av juni. När de första flugorna fastnat på fällorna kan man anta att det tar 10–14 dagar tills de är färdiga att lägga ägg. På marknaden

förekommer klisterfällor med en feromonkapsel av odefinierat innehåll. Denna klisterfälla är inte mer attraktiv för körsbärsflugor än vanliga gula klisterskivor av samma slag som används för morotsflugan. Prisskillnaden är däremot avsevärd.

Kemisk bekämpning

Enligt norska rekommendationer och svenska försök på SLU, Rånna försöksstation 1996–1997, är det mest effektivt att utföra en kemisk bekämpning vid kartens färgomslag från gult till gul-rött, om det finns körsbärsflugor på klisterskivorna och temperaturen är över 16°C. Då är 0,015 promille aktiv substans av dimetoat effektivt. Dimetoat är för närvarande inte registrerat för användning mot körsbärsflugan. Till säsongen 1999 väntas beslut om ev. nyregistrering av Roxion 40 EC, med dimetoat som aktiv substans, mot körsbärsflugan. Andra registrerade insektsmedel har inte lika god effekt.

Litteratur

- Jaastad, G. 1994. First registration of the cherry fruit fly, *Rhagoletis cerasi* (L.) in western Norway; distribution, size and origin of the population. *Norwegian Journal of Agricultural Sciences* 8, 203–214.
- Ravn, H. P. & Rasmussen, A. N. 1997. Kirsebaerfluen. *Grøn Viden* Nr 102.
- von Rosen, H. 1965. Beobachtungen über die Kirchfruchtfliege *Rhagoletis cerasi* (L.) in Schweden (Dipt., Trypetidae). *Meddn St. VäxtnskAnst.* 13, 102–103.

Text: Birgitta Svensson
SLU, Inst. för hortikulturell
växtförädling, avd. för
bärproduktion, Rånna
541 91 Skövde
Tel: 0500-43 64 39
Fax: 0500-43 84 12
e-post: Birgitta.Svensson@rfs.slu.se

Augusti 1998

Illustrationer: Karl-Fredrik Berggren och Stanislav Kalt

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladerna kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU Inst. för entomologi. Tel 018-67 23 47.

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvarig

utgivare: Maj-Lis Pettersson

Redaktörer:

Jordbruk:
Ulla Ekström, Alnarp
Maj-Lis Pettersson, Uppsala
Trädgård:
Maj-Lis Pettersson

Distribution:

SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax. 018-67 28 54